

Latinská Paleografie

Výběrová bibliografie

čítanky

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jaroslav KAŠPAR a Ivana EBELOVÁ. *Paleografická čítanka*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2344-3.

EBELOVÁ, Ivana. *Klíč k novověké paleografii: Schlüssel zur neuzeitlichen Paläographie*. Vyd. 1. Praha: ISV, 2004. ISBN 80-86642-30-5.

HAVEL, Dalibor a Helena KRMÍČKOVÁ. *Paleografická čítanka: literární texty*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7081-3.

příručky:

FRIEDRICH, Gustav. *Učebná kniha paleografie latinské*. Praha: Bursík & Kohout, 1898.

ŠEBÁNEK, Jindřich. *Základy pomocných věd historických*. 1. Latinská paleografie. 3. vyd. Praha: SPN, 1976.

KAŠPAR, Jaroslav. *Úvod do novověké latinské paleografie se zvláštním zřetelem k českým zemím*. 3. přeprac. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987.

PÁTKOVÁ, Hana. *Česká středověká paleografie*. Vyd. 1. České Budějovice: Vedita, 2008. ISBN 978-80-86829-38-8.

CAPPELLI, Adriano. *Dizionario di abbreviature latine ed italiane*. Milano, 1899.
(<http://www.hist.msu.ru/Departments/Medieval/Cappelli/>)

Transkripce x transliterace

Ligatury

Zkratky:

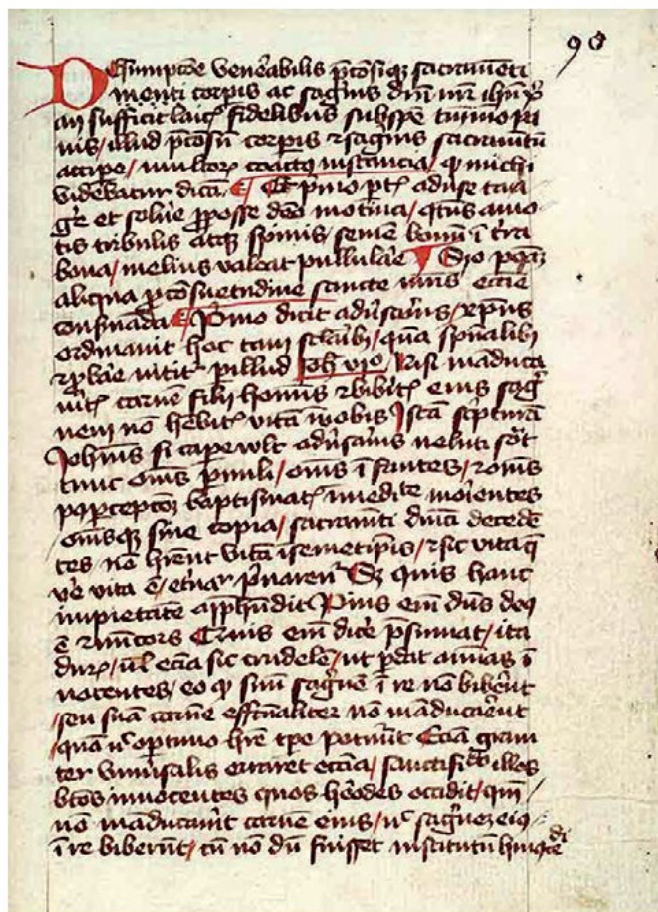
- Suspenze (sigly)
- Kontrakce (nomina sacra)
- Pomocí znaků zvl. významu

Paleografické psací látky

- papyrus
- pergamen
- papír

UKÁZKA 2

NK ČR, sg. IV H 17, f. 90r

DEsump(i)o(n)e Vene(r)abilis p(re)c(i)osiq(ue) sacrame(n)ti
 ment⁵ corp(or)is ac sag(ui)nis d(omi)ni n(ost)ri ih(s)u x(risti)
 an sufficit laic(is) fidelibus subsp(eci)e t(antu)mm(od)o pa
 nis illud p(re)c(i)osu(m) corp(or)is (et)sag(ui)nis sacram(en)tu(m)
 accip(er)e multor(um) coact(us) instancia q(uod) michi
 videbatur dica(m) Et⁶ p(ri)mo p(ar)t(is) adu(er)se tan-
 g(er)e et solu(er)e p(ro)posse de(he)o motiua q(ua)t(e)n(u)s amo-
 tis tribulis atq(ue) spinis seme(n) bonu(m) i(n) t(er)ra
 bona melius valeat pullula(r)e S(ecund)o po(n)a(m)
 aliqua p(ro)co(n)suetudine sancte m(at)ris ecc(les)ie
 cons(er)ua(n)da P(ri)mo dicit adu(er)sa(r)ius xp(ist)us
 ordinauit hoc tam s(e)c(u)la(r)ib(us) qua(m) sp(irit)ualib(us)
 (et) p(ro)ba(r)e nitit(ur) p(er)illud Ioh(annis) VI⁷ Nisi ma(n)duca
 u(er)it(is) carne(m) filii hom(in)is (et)bib(er)it(is) eius sag(ui)
 nem no(n) h(ab)ebit(is) vita(m) i(n)vobis Ista(m) sc(ri)ptura(m)
 Ioh(an)nis si cap(er)ewit adu(er)sa(r)ius ueluti so(n)at
 tunc om(ne)s p(ar)uuli om(ne)s i(n) fantes (et)om(ne)s
 p(ost)p(er)cep(c)io(nem) baptismat(is) i(n)medi(a)te mo(r)ientes
 om(ne)sq(ue) sine copia sacram(en)ti d(omi)nici decede(n)
 tes no(n) h(ab)erent vita(m) i(n)semetip(s)is (et)sic vitaq(ue)
 v(er)e vita e(st) et(er)na(lite)r p(ri)uaren(tur) S(ed) quis hanc
 impietate(m) app(re)h(e)ndit Plus eni(m) d(omi)n(u)s de(us)
 est (et)mi(seri)cors Quis eni(m) dic(er)e p(re)sumat ita
 dur(um) u(e)l ecia(m) sic crudele(m) ut p(er)dat a(n)imas i(n)
 nocentes eo q(uod) suu(m) sag(ui)ne(m) i(n) re n(on) bib(er)ent
 seu sua(m) carne(m) eff(ic)it(ualiter) no(n) ma(n)duca(r)ent
 qua(m) n(e)c op(or)tuno h(ab)ere t(em)p(or)e potu(eru)nt Ecia(m) graui
 ter Vniu(er)salis erraret ecc(les)ia sanctifi(can)do illos
 b(ea)tos innocentes quos he(r)odes occidit q(uonia)m
 no(n) ma(n)duca(ver)int carne(m) eius n(e)c sag(ui)ne(m) ei(us)
 i(n) re biberu(n)t cu(m) no(n) du(m) fuisset institutu(m) hui(us)ce(mod)i

5 zrušeno podtečkovaním

6 Grafické znamení před slovem a na ř. 9 a 11 vyjadřuje začátek nové myšlenky (dnešní nový odstavec).

7 opraveno z „taa.“

VÝVOJOVÉ FÁZE LATINSKÉHO PÍSMÁ

- I. Stará římská písma (latinské písmo ve starověku)
- II. Raně středověká latinská písma („národní písma“)
- III. Karolínská minuskula
- IV. Gotická a novogotická písma
- V. Humanistické písmo

Zlatá spona z Praeneste

Capitalis quadrata x rustica

Virgilio Georgicorum
III.

ILLIVOLAISIMYLARVAINGASIMYLAEQVORA
HICVELADHEIMELIASETMAXIMACAMPI
SVDABITSPATIAHISPNMASAGETORECRVEN
BELGICAVEIMOLTIMELINSTERMISSEDACO
INVIDEMVMCRASSAMAGNYMEARRAGINE
CRESCEREIAMDOMITISSINTIONAMQANT
INGENTISTOLLENTANIMOSPRENSIQNEC
NERBERAENTAPATHEIDNRISPAREREINPA
SEDNONVELAMAGISVIRESDNSTRITATI
QNAAMVNERIMELICNECISTIMVLOSANREI
SIVEBONMSIVEESTICVIGRATORVSVSICQ
MQIDEOTAVROSPROCVLINQINSOLAREL
PASCVAPOSTMONTEMOPPOSITVMETRAN
ANTINTVSCLAUSSOMVRAADPRAESEPIAS
CARPITENIMVIRESPAVLTIAMVRUIQVIDE
FEMINANECNEMORYMPATHVRMEMINIS
DVLICIBILLAQVIDEMINLECEBRISEISALPES
CORNBINTERSESYBIGITDECERNERIAM
PASCITYRINMAGNASILVAFORMONSAIV
ILLALTERNANTESMVLTAIVPROELIAMISC

CONSTITERUNISILVAMITAOVLSIUCOSVEDIANNE
LRAECIPITISMETUSACERACTIQUOCUMQVARENTIS
EXCUTERETIENALISINTENDERIUEILASECUNDIS
CONTRAMISSAMOVENTHELENIUSCYLLANICCHARYSDIS
INTERUTSAMQVIAAMITEDDISCRIMINIPARNO
NITENIEMNICURSUSCERTUMESTDAREINTEARITRO
ECCEAVTEIMBOREASANCUSTAABSEDEPILLORE
MISSUSAESEVUODRAETERUEHÖSTIASXO
DANTACYAEMICAROSQVIESINUSINISUMQIACENTE

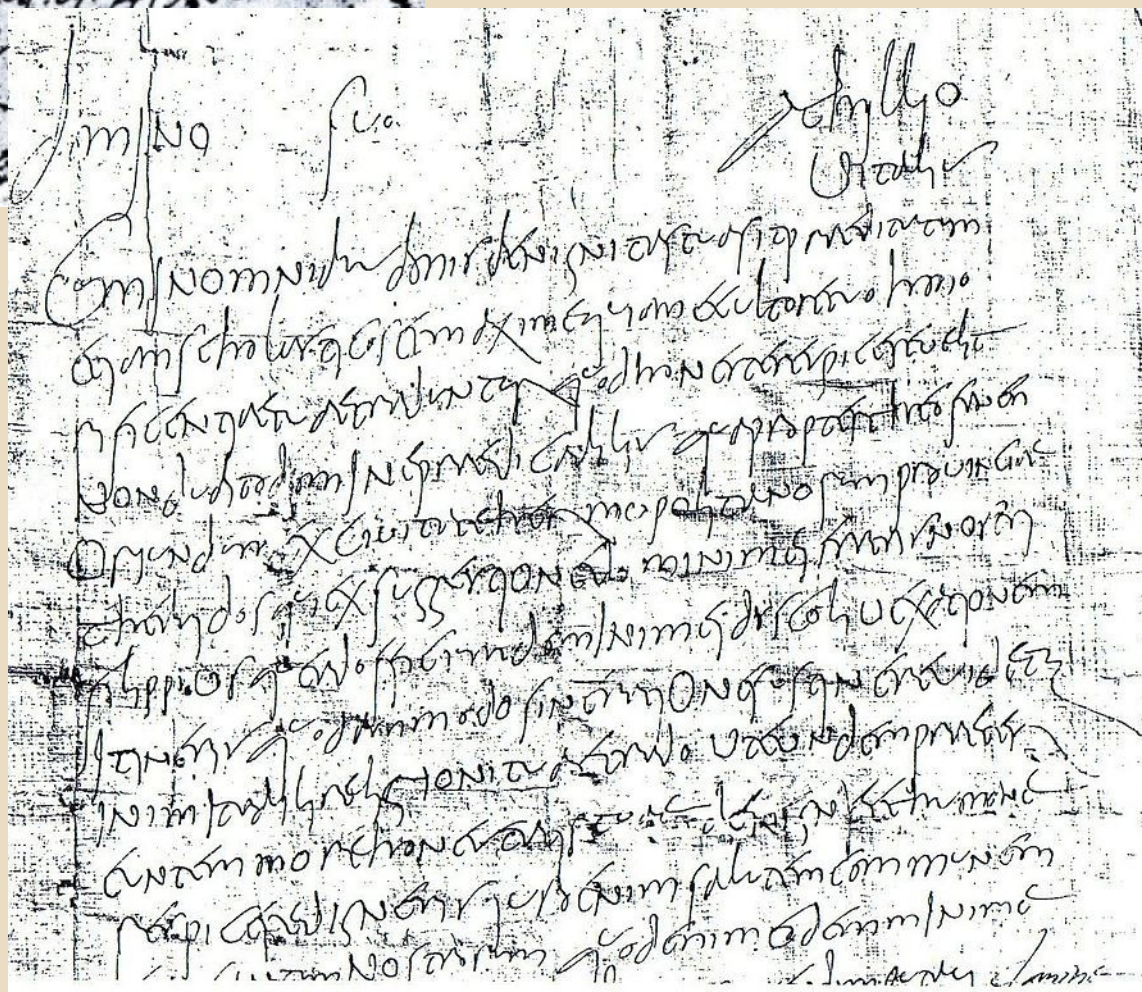
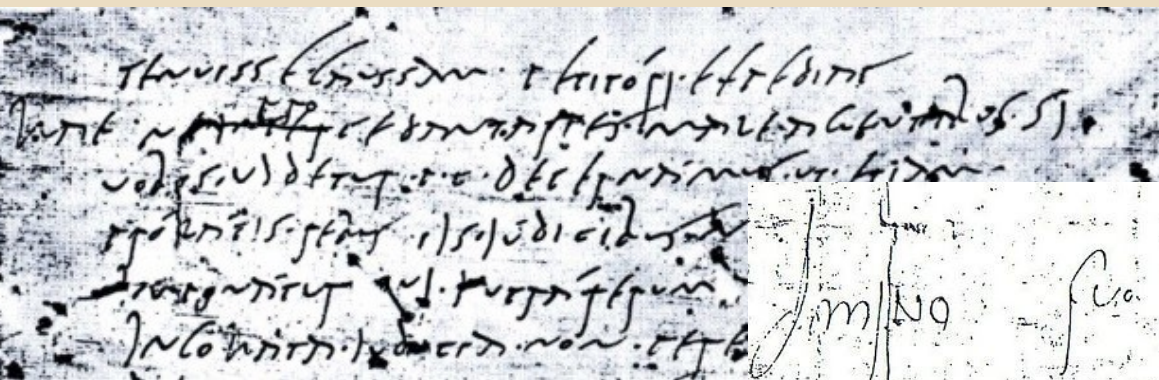
Unciála a polounciála

191

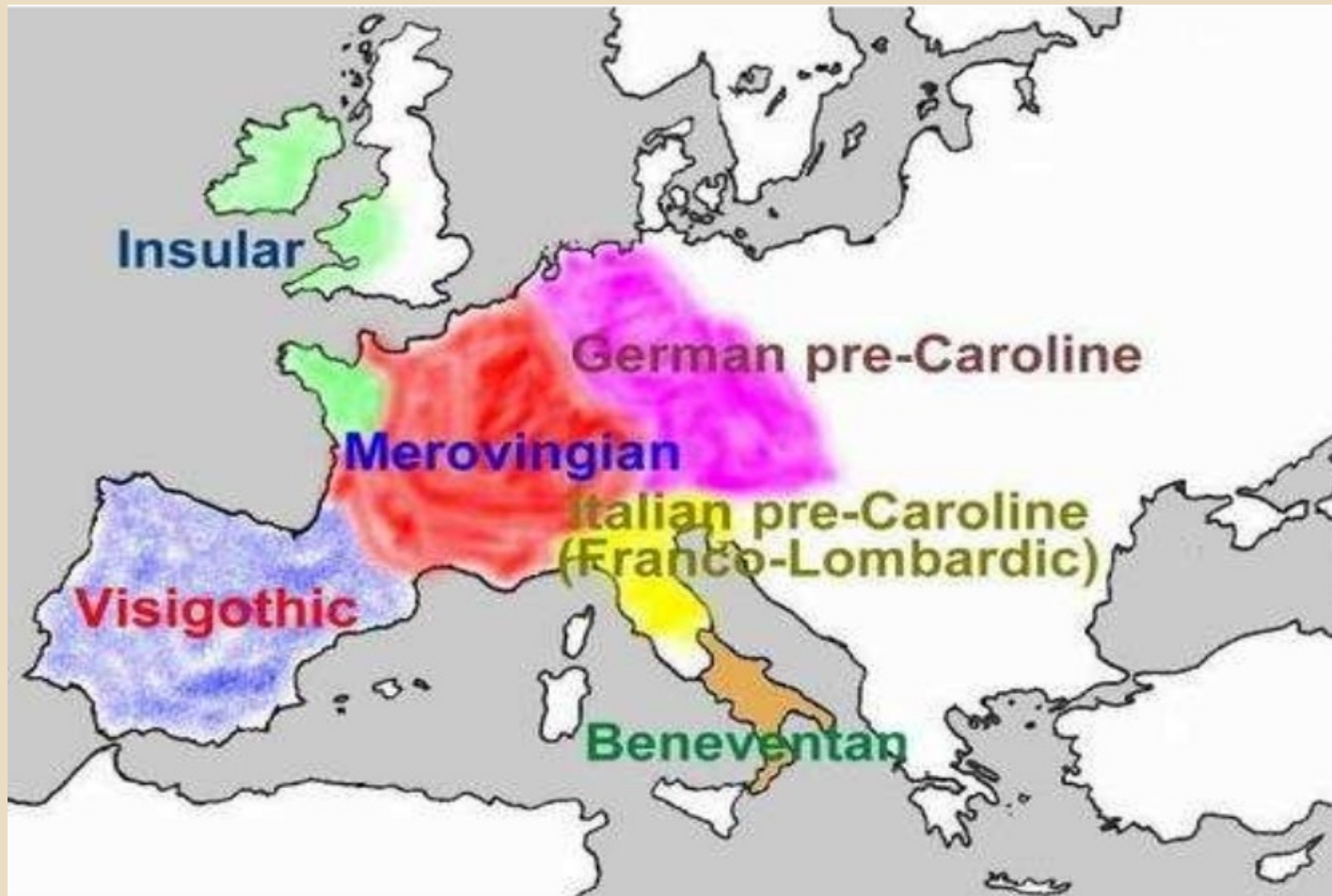
SED UT ADMINISTRARET
ET UT RELATIUM AD SUAM
REDEMPTIONEM
PROMULGARET
ET UT ENTIUM HIERICHO
ET PROPRIIS SCIENTIIS
DEBIERIT HOET
DISCIPALIS ESUS
ET PLURIMAM VULTU DNE
FILIOS IN DEIBUS ARTIUM
EXCECUS
SECOBAMUXTAMMAM
MENDICANS
QUI CUM AD ISSEI QUIA
HABIS XARENUSE
COEPTI CLAMARE ET DICERE
FILIOS VITIBUS ANSERERE DEI
ET COMMUNIBANTUR
ILLI OMNIBUS ET REL
ATILLOM VLTIO MACIS
ELAMABAI
FILIOS VITIBUS ANSERERE DEI
ET STANS SIBI PRAECEPTI
ILLI OMNIBUS ET
ET VOCANTE ECCUM

Uel enim quia tuae lupere rapax certum
cur non ei publice sanctum ditione par et uel
de tractate templi uel publice aedificari
uel exacta poenitentia ingeritur orculo sacer do
cere excipitur quo et christi proditur caput
benedictioni submititur ut fidei calcer
conuiuia dignetur ex quo iudicium prodicione
egressus est censum capitum remittitur que
christi ne scandalo erret excoluit uectigalia
cuius ratio donar ut ad negotiationem christianor
in uiter quae tua sunt relaxat ut quaedam
sunt amittantur haec tua pila quae inclu
mentasunt ac nunc in uictus opes uim tuo
rum lupere rapax audi ne quere alia potius
quam quae ego tui in ecclesia refero
clut tyrannidem aliam praeter quam eli
proferrem non queror quia caura in igno
ro sed tamen quia uella sumos uere
surrorare episcopos non erit quos conde
nare nullus audebat etiam nunc in eccle
siae partem non tibi uere in bitor metallicae
clammationi titulo recentem ad est
mecum alexandria tot concurrat bellis
tantum commotatum expeditionum
pauent tumultum breuius enim magis
aduersum pernam quam aduersum eam
armis certatum est mutat praefecti
electi duces corrupti populi commotati que
logiones ne abathana no christi praedicare
tur taceo de minoribus populi retti ueritabir

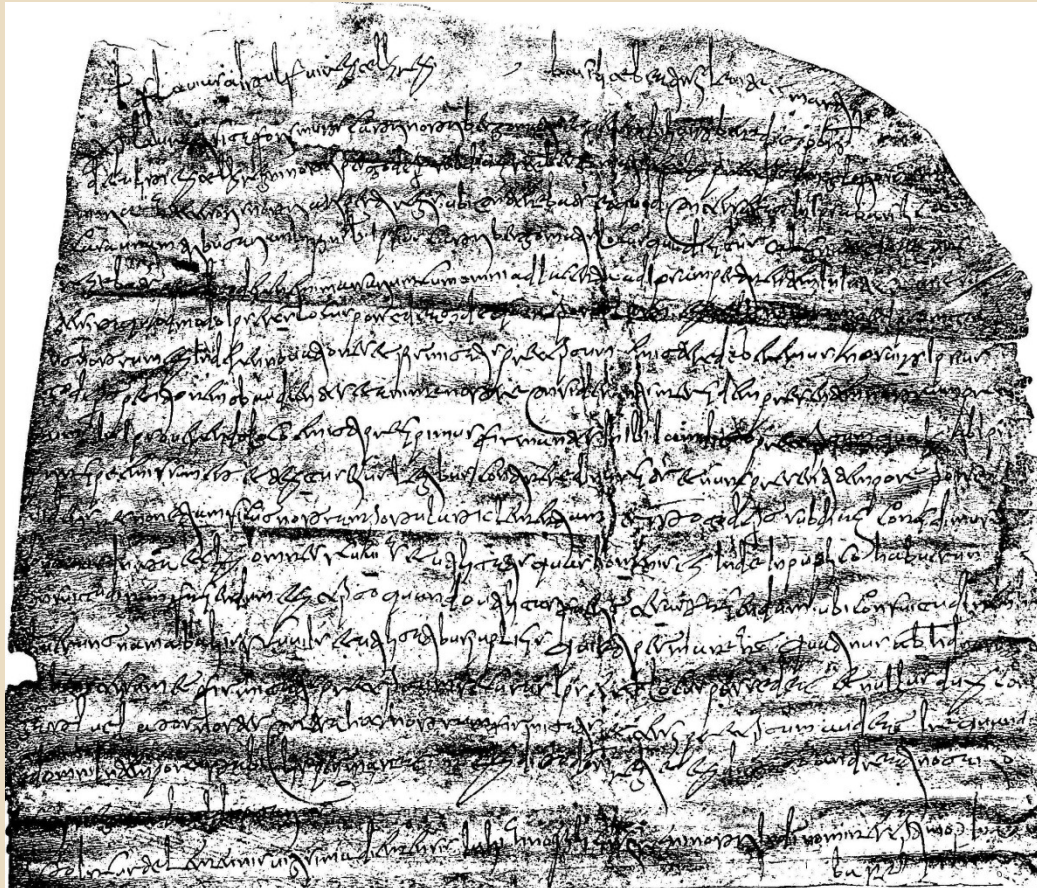
Starší a mladší římská kurziva

„národní písma“

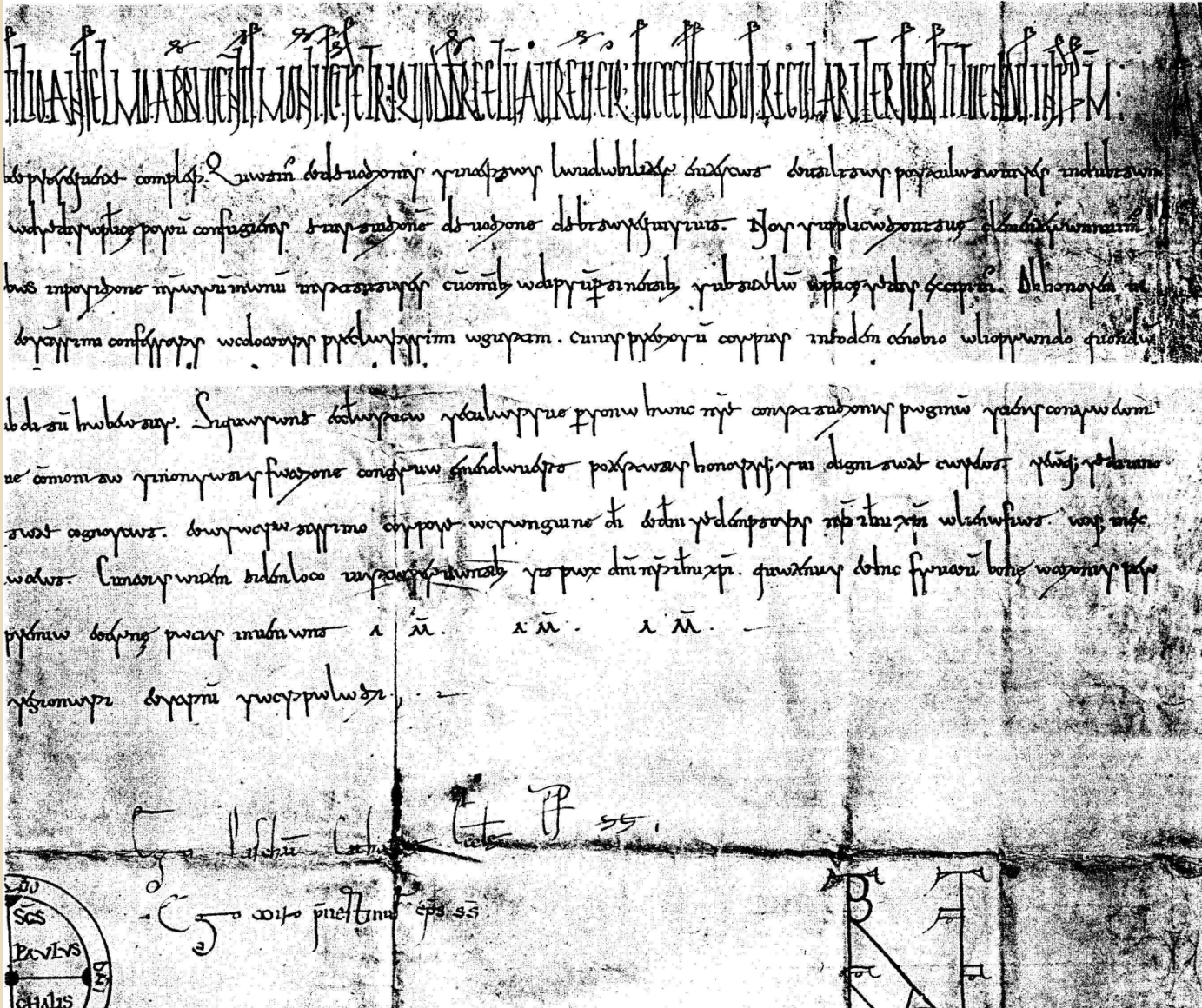

Staroitalská kurziva

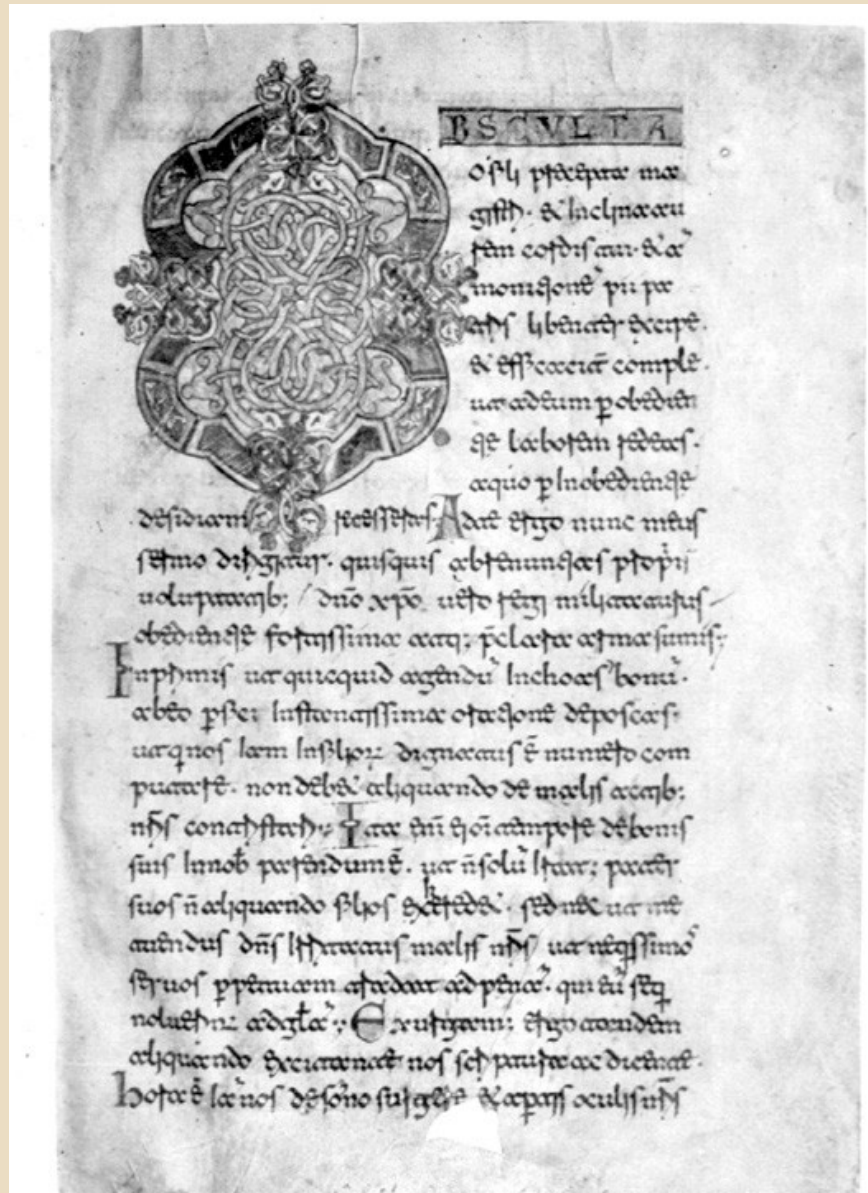

A. D. 755. — Charter of Aistulf. Early Italian cursive writing.
Bergamo, Biblioteca capitolare.

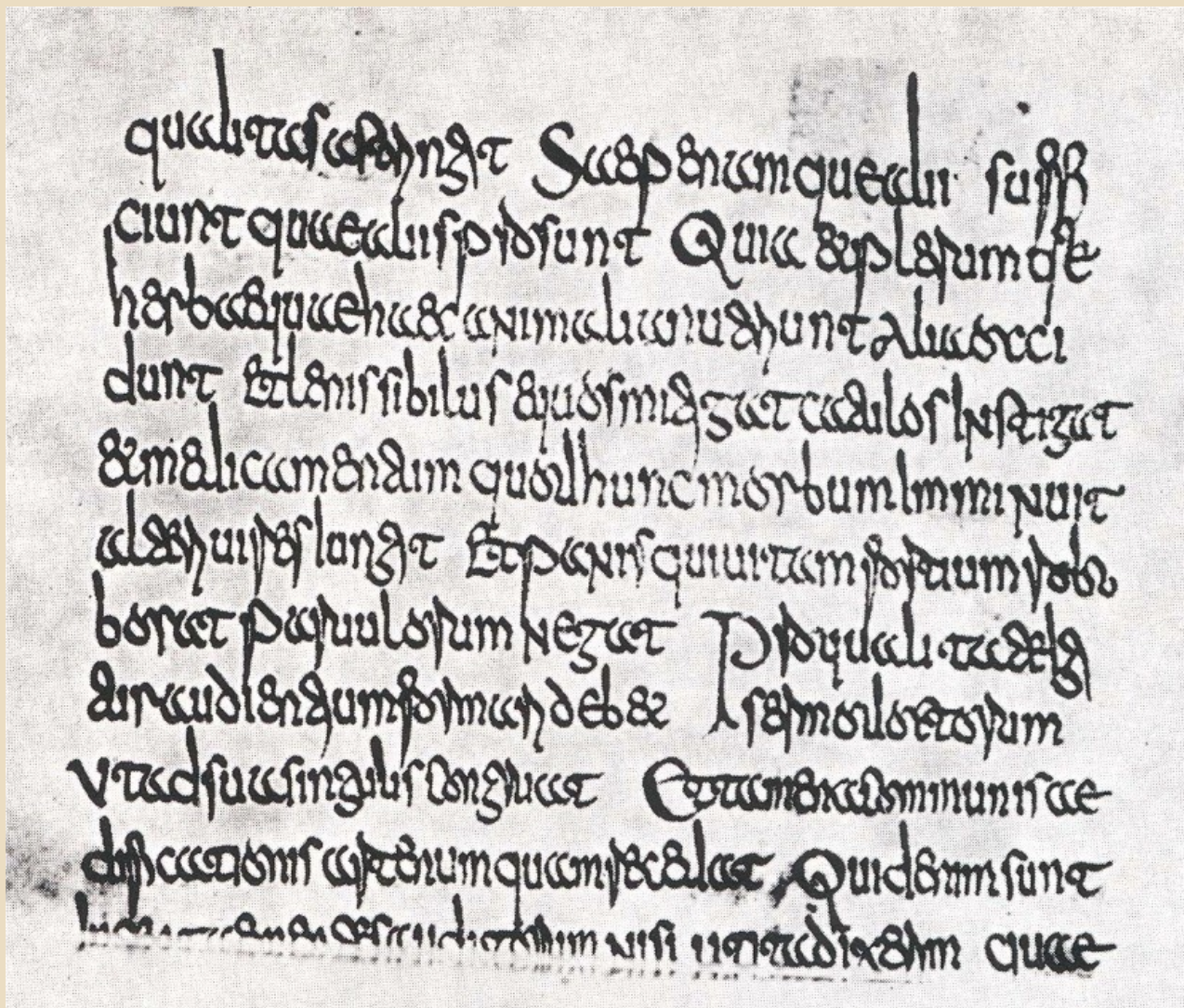
Kuriála

beneventsko-montecassinské

Merovejské písmo

quod ut si hinc Suspensam que dicitur suffi-
ciunt quae adispidunt Quia de plerumque
herbarum et animalium sunt alia dicitur
dunt Et hinc sibilus quod si magis et adulos hinc
dum dicitur dicitur quod hunc morbum immunit
ad hunc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc
borat passulorum negat hinc hinc hinc hinc
dicitur dicitur dicitur dicitur hinc hinc hinc hinc
ut ad hunc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc
dicitur dicitur dicitur dicitur hinc hinc hinc hinc
hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc

Insulární písmo

- The Book of Kells

